

ALBORATZEA ETA JITANUAK

Euskalerrriaren antxiñatik gagoz oituta jitanuakaz artu-emonak izaten, baiña aspaldion arazo au sakonagoa ta zorrotzagoa biurtu jaku, gure erri batzutan eta urriñagoan be bai.

Ondo dakigu jitanuak beste enda batekoak dirana, beste oitura batzuk daukezala eta beste jakintza bat dala eurena. Eta alde orretatik itzaltasunez begiratu bear dau-tsegu, baita euren oiturak, izkuntza, jakintza ta abar zain-zen eta indartzen lagundu be.

Dana dala, ez da gauza erreza izaten jitanuak eta eus-kalduuak alkarren artean ondo konpontzea. Arazoa argi-tzeko esan dagigun, etxe baten alabea jitanu bategaz mai-teminduko ba'litz, zein izango litzake guraso euskaldu-nen erantzukizuna? Ikusi doguz olako ta antzeko kasu garratzak.

Endakeria ete da ori ala arazo sakonago batzuk ete dagoz or?

Endakeria ba'litz be, ez beintzat endakeri orokorra. Egunero ikusten dogun gauzea da euskaldunak eta erdel-dunak alkarregaz ezkontzea eta artu-emonetan bizi izatea. Iñoz uste izaten dogu orretan euskaldunak lar bigunegiak garala be.

Zergaitik uste ori?

Euskalerrrian bizi izan arren, erdelduna euskaldundu bearrean, euskalduna erdelduntzen dalako. Eta ori erria iltera joateko bidea da, "jenozidio" edo enda-iltetari laguntza emotea.

Endakeri orokorra ez da jitanuak eta euskaldunak alkar ondo ez artzearen zioa. Zein orduan?

Zalantza barik, mundu guztiko erriak alkar ondo artze-ko, oiñarri bardin bat bear dabe, esaterako bakoitzaren ja-betzak itzaltasunaz begiratzea. Eta arlo onetan jitanuak oillo-lapur lez eta iñorena norberaganatzen zale lez artu doguz. Ez dirala guztiak orrelakoak? Egia da, baiña oitura ori zabal be zabal ibilli dala euren artean, ez dogu ukatuko.

Ori baiña arazo gogorragoa da aspaldion erri askotan agertzen dana: Jitanuak izaten dirala auzoetara drogea ekarten dabenak. Eta nok ez daki ortik zelako ondamen-

dia datorren eta zelako asarre biziak sortzen diran sendien barruan?

Gaiñera, euren bizibiderako bear daben lanera sartzen be, geienetan ez dira izaten zaleak. Orregaitik egin bear lapurretan eta euren salerosketan sarritan ezarten dabezan atsipenak, orregaitik, bear ba'da, droga-saltzera sartu bear, bearrezkoa daben dirua aterateko.

Ez da ba endakeria, beste barik, alkartzete au eragozten dauana, jitanuak ez dira alboratzen beste enda batekoak diralako, lapurrak, iruzurtzailleak eta drogabidera sartuak dirala uste dalako baiña.

Egia da, ori batzuren gaisoa guztiai ezartea dala, baiña arazoa, sakona ta benetakoa orretan dago, ez endakerian.

Eta azterketa ori egin ondoren, zein da urtenbidea?

Lenengo bear dana, jitanuak gizarterako ezitea da: Oiñarriko ikasketa, eta lanbidezko eziketa gitxienez.

Baiña geienetan euren umeak eta gazteak ez dabe nai izaten olakori. Eta gurasoak?

Geure arazoa be ba-da, ori lortzeko bide barriak eta egokiak billatzea.

Eta benetako maitasuna ba'dautsegu, lortuko dogu ori, zalantza barik.

Beste arazo bat be ba-dago emen.

Guk euskaldunok geure jakintza ta oiturak indartzen alegindu bear dogu, eta errazoi bardiñakaitik, jitanuen jakintza ta izaera berezia, euren oiturak indartzen alegin-du bear gara. Geutzat nai diguna eurentzat be nai izan bear dogu.

Eurai jakituria emoteak ez dau esan gura euren jaintza zapuztu egin bear dogula. Orduan geu be enda-iltzaille, jenezida, biurtuko gitzakez: Eurak jakintza lortzean, euren daben izaera zuzena ez dabe galdu bear: Oiturak, izkuntza, izakera... Al Eta ori ta guzti be, oraindiño aberriak bear dauan lurra lortu barik geratzen dira, munduan ebiltzazan Juda'tarrak egozan antzera.

GAMIZ' ek